



# חכמות נשים

טבת התשע"ג

בס"ד

## מבחן שני

"נצור לשונך" / מיוסד על החפץ חיים

עמודים ס"ז-קכ"ז, כולל: חלק שני, פרק ה' עד סוף פרק י"א

שם: \_\_\_\_\_

כיתה: \_\_\_\_\_

אולפנה: \_\_\_\_\_

### פרק ה'

1. הדס סיפרה לחברתה הטובה: ביקשתי מרחל עזרה כך שנלמד יחד למבחן במתמטיקה. רחל סירבה בטענה שאין לה זמן. כעבור שבועיים ביקשה ממני רחל עזרה בש.ב. בבילוגיה. כמובן שסירבתי. וטוב שנהגתי כך, כי מי שאינו עוזר, לא צריך לעזור לו. (4 נק')

א. האם הדס צודקת בטענתה? \_\_\_\_\_

ב. על איזה איסורים עברה הדס? \_\_\_\_\_

2. טליה אמרה "לרבקה אין סבלנות לשבת ללמוד. יש לה קשיים בקשב וריכוז". (4 נק')

א. מתי דיבור מעין זה הוא לשון הרע? \_\_\_\_\_

ב. מתי דברים אלו מותרים להיאמר? \_\_\_\_\_

3. לשון הרע הוא לפעמים דבר יחסי. ישנם ביטויים האמורים להשתמע כדברי שבח על אדם אחד בעוד שהם נאמרים על אדם אחד ונשמעים כדברי גנאי. הביאי שתי דוגמות. (4 נק')

א. \_\_\_\_\_

ב. \_\_\_\_\_

לא נכון	נכון	
		א. מותר לומר שהסוודר שלה ממש מכוער, כי זה לא דיבור על האדם אלא על בגדיו
		ב. מותר לי לדבר דברים שלא יהיה אכפת לי שיגידו אותם עליי
		ג. לומר למורה לספורט שיש לחברה בעיה רפואית
		ד. אחד דיבר לשון הרע והמקשיב לדבריו הנהן בראשו. גם המקשיב נחשב למספר לשון הרע

**פרק ו'**

5. על איזה איסור עובר השומע לשון הרע בכל אחת מהדוגמאות הבאות: (6 נק')

בחרי אחת מהתשובות הבאות בכל סעיף: קבלת לשון הרע, שמיעת לשון הרע, דיבור לשון הרע, אין איסור.

- שמע לשון הרע ולא האמין לדברים \_\_\_\_\_
- שמע לשון הרע כנגד רצונו ולא האמין לדברים \_\_\_\_\_
- שמע דברי גנאי והאמין להם \_\_\_\_\_
- שמע דברי גנאי ואמר שאכן זה אמת \_\_\_\_\_
- שמע חוות דעת שלילית על אדם שרוצה להיכנס איתו לשותפות עסקית \_\_\_\_\_
- שמע דברי גנאי ופרשם כדברי זכות \_\_\_\_\_

6. מה הנזק בשמיעת לשון הרע, אפילו אם אינו מאמין לדברים? (4 נק')

---



---

7. כיצד יכול השומע דברי גנאי לתקן את חטאו ואת הנזק של לשון הרע מיד? (4 נק')

---



---

8. חברתי נמצאת במצב של סערת רגשות והיא שופכת את ליבה בפניי מתוך כעס וצער ומדברת לשון הרע. מה עליי לעשות? (4 נק')

---



---

9. השומע חבורת אנשים מדברים לשון הרע ונמצא בחברתם: (6 נק')

- מתי עליו להוכיחם? \_\_\_\_\_
- מתי לא יוכיחם? \_\_\_\_\_
- מה עליו לעשות אם אינו יכול להוכיח ודברי הגנאי ממשיכים להיאמר? \_\_\_\_\_

10. הנאלץ לשמוע לשון הרע בעל כורחו, כיצד יציל את עצמו מלעבור על איסור לשון הרע אם אינו יכול להסתלק מהמקום? (4 נק')

א. \_\_\_\_\_

ב. \_\_\_\_\_

**בונוס (2 נק'):**

ג. \_\_\_\_\_

11. "בצדק תשפוט את עמיתך". לגבי מי נאמרה מצוה זו? (4 נק')

\_\_\_\_\_

ולגבי מי לא נאמרה מצוה זו?

\_\_\_\_\_

12. השומע לשון הרע ולא סיפר לאדם אחר את הגנות ששמע, כיצד יחזור בתשובה? (4 נק')

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

### פרק ז'

13. האם נכון / לא נכון לנהוג כך? (4 נק')

לא נכון	נכון	
		א. אפשר להאמין לדובר לשון הרע בפני רבים שדבריו נכונים
		ב. מותר להאמין לדברי גנאי שמספרים על אדם המוחזק כרשע שעובר עבירות חמורות
		ג. אפשר להאמין לדברי גנאי הנאמרים מפי איש נאמן המשיח לפי תומו ואין לו כוונות רעות
		ד. אדם ששמע דברי גנאי על פלוני, מותר לו לחשוש מהדברים ולהיזהר מהאיש

### פרק ח'

14. מרים הנביאה דיברה על משה רבינו על אודות האישה הכושית אשר לקח. מה נלמד מסיפור זה לגבי לשון הרע? (4 נק')

א. \_\_\_\_\_

ב. \_\_\_\_\_

לא נכון	נכון	
		א. מי שאחרים סיפרו לו כי איש זה הוא אפיקורס רשאי לסמוך על דבריהם ולגנותו
		ב. מותר לדבר בגנותו של אדם הידוע כרשע מתוך שנאה אישית
		ג. מותר לדבר לשון הרע על בעל מחלוקת כדי לנסות ליישב את המחלוקת
		ד. מותר לבעל לדבר דברי גנות על אשתו, הרי אשתו כגופו וזה כאילו מדבר על עצמו
		ה. המלשין על אדם מישראל בפני נוכרים, הרי דינו כאפיקורס ורשע גמור
		ו. הנהגה מחריפותו של המתלוצץ על חברו, שותף לעבירה
		ז. המבזה תלמיד חכם אין לו חלק לעולם הבא
		ח. בספק לשון הרע, אפשר להקל ולא להחמיר

**פרק ט'**

16. א. הסבירי מהו אבק לשון הרע? (2 נק')

ב. הדגימי: (2 נק')

17. א. מדוע אין לספר שבחו של האדם בפני שונאיו? (2 נק')

ב. מדוע אין להרבות שבחו של האדם בפני חבריו? (2 נק')

18. הספר "איש צדיק היה" מספר בשבחו של ר' אריה לוי, הצדיק הירושלמי הנודע. האם מותר לקרוא את הספר? הרי הוא מרבה בשבחו של הצדיק. נמקי! (4 נק')

19. מדוע יש להתרחק מבעלי לשון הרע? (4 נק')

- א. \_\_\_\_\_
- ב. \_\_\_\_\_

**פרק י'**

20. הרואה אדם שגנב מחברו, והגנב לא תיקן את מעשיו. מותר לו לספר על דבר הגנבה לאחרים אם ישיג אחת משתי מטרות: (4 נק')

- א. \_\_\_\_\_
- ב. \_\_\_\_\_

21. דין זה שנאמר בשאלה 21, המתיר לספר עוול שעשה אדם לחברו למטרות ה"ל, מותנה בשבעה תנאים. פרטי מתוכם ארבעה תנאים (לא משנה הסדר): (4 נק')

- א. \_\_\_\_\_  
 ב. \_\_\_\_\_  
 ג. \_\_\_\_\_  
 ד. \_\_\_\_\_  
 לכל תנאי שתוסיפי, קבלי נקודה אחת בונוס!  
 ה. \_\_\_\_\_  
 ו. \_\_\_\_\_  
 ז. \_\_\_\_\_

22. מותר / אסור? (4 נק')

אסור	מותר	
		א. הרואה את ראובן מספר לשון הרע על שמעון, רשאי לפרסם ברבים את חטאו של ראובן, כדי שהפרסום יביא תועלת לשמעון.
		ב. מותר לספר על חבר אחר שסרב לתת צדקה.
		ג. המורה קראה לחנה, לשלומית ולנועה, והאשימה אותן שהעתיקו במבחן. נועה טענה בתוקף: אני לא העתקתי! כך שבעצם ההאשמה עברה לחנה ולשלומית.
		ד. לספר לשון הרע על ציבור של אנשים, כי אין פירוט של שמות

### פרק י"א

23. כאשר שומעים לשון הרע מאדם המדבר בפני שלושה אנשים ויותר, אפשר לחזור ולספר את הדברים לאחרים. כידוע, דבר שנאמר לשלושה אנשים לא יכול להישמר יותר בסוד. היתר זה תקף לפי התנאים הבאים (לא משנה הסדר): (4 נק')

- א. \_\_\_\_\_  
 ב. \_\_\_\_\_  
 ג. \_\_\_\_\_  
 ד. \_\_\_\_\_  
 לכל תנאי שתוסיפי, קבלי נקודה אחת בונוס!  
 ה. \_\_\_\_\_  
 ו. \_\_\_\_\_  
 ז. \_\_\_\_\_  
 ח. \_\_\_\_\_  
 ט. \_\_\_\_\_

**בהצלחה!**

## תשובון

- 1.א. הדס לא צודקת
- ב. לשון הרע, לא תיקום ולא תיטור
2. א. דיבור שאינו מביא שום תועלת לשומע או לרבקה
- ב. כאשר דברים יועילו לרבקה. למשל שיחה עם מטפל בקשב וריכוז
3. א. הוא תרם 100 ₪, גנאי: התורם עשיר. שבח: התורם עני
- ב. יפעת מתנדבת כל יום שעתיים. גנאי: יפעת בשנת שירות. שבח: יפעת עובדת לפרנסתה כל יום 8 שעות. כל דוגמה נכונה מתקבלת.
4. נכון: ג, ד לא נכון: א, ב
5. א. שמיעת לשון הרע
- ב. אין איסור
- ג. קבלת לשון הרע
- ד. דיבור לשון הרע
- ה. אין איסור
- ו. אין איסור
6. הנכונות לשמוע גורמת לכך שהמספר ימשיך לדבר עכשיו ולהבא
7. ישנע את המספר בזכות אותו האדם שאותו גינה
8. מצוה להקשיב ולהרגיע, וזה רק מרבה שלום בעולם. על השומע לא להאמין לדברי הגנאי.
9. א. בכל מקרה, יוכיח, אפילו שיודע שתוכחתו לא תתקבל.
- ב. כשיודע שתוכחתו תגביר את שטף דברי הגנאי
- ג. יסתום את אוזניו או שיסתלק מהמקום
10. א. לא יאמין לנאמר
- ב. יראה לנוכחים סימנים של חוסר הסכמה
- ג. ירגיש בליבו אי נחת וישתדל לא להקשיב
11. א. עמיתך, כל אדם
- ב. יוצא מכלל זה אדם שפורק עליו עול תורה ומצוות לגמרי ובמזיד
12. יבקש מחילה מהאיש עליו שמע דברי גנות  
תשובה בינו לבין למקום (לקב"ה)  
יתחרט על העבר ולא יאמין לנאמר  
יקבל על העתיד שלא לשמוע לשון הרע  
יתוודה לפני ה'
13. נכון: ב, ד . לא נכון: א, ג
14. א. שגם מי שמתכוון לטובה, אסור לו לדבר ונענש
- ב. שאסור לדבר לשון הרע על קרובי משפחה
- ג. שגם אם אדם אינו מקפיד שמדברים בגנותו, אין הדבר מפחית מחומרת המעשה

15. נכון: ג, ה, ו, ז. לא נכון: א, ב, ד, ח

16. א. דברים לכשעצמם אינם לשון הרע, אולם יכולים להביא לידי לשון הרע ולכן אסורים.  
ב. "יותר טוב שלא אדבר עליו ולא אחטא בלשון הרע" וכד'.

17. א. כי השומעים יתעוררו לדבר בגנותו

ב. סופו של המספר, להוסיף דברי גנאי או שהשומעים יסתייגו מדבריו ע"י דיבור וגנאי

18. בודאי שכן! מאחר שאי אפשר לגנותו ומי שינסה לגנותו, ידעו כולם שדבריו שקר.

19. א. להימנע משמיעת לשון הרע

ב. שלא יתרגל וילמד מבעלי לשון הרע.

20. א. הניזוק (הנגב) יקבל תמורה להפסדו או ימנע נזק נוסף

ב. הסיפור יחנך אחרים לא לגנוב או ייטיב את דרכו של הגנב

21. א. להיות בטוח כי אדם זה עשה את העוול

ב. ביטחון שהמעשה הוא באמת עוול

ג. יש להוכיח את העושה עוול לפני הפירסום

ד. לדייק בסיפור

ה. כוונת המספר לתועלת

ו. אם ביכולתו להפיק תועלת בדרך אחרת, אינו רשאי לדבר בגנות עושה העוול

ז. אסור לפגוע בעושה העוול יותר מן המגיע לו לפי ההלכה

22. מותר: א, ג. אסור: ב, ד

23. א. סיפור באקראי ולא בכוונת מזיד

ב. מותר לספר רק למי ששמע בעצמו את הסיפור בנוכחות השלושה

ג. אם בין השלושה יש אפילו אדם אחד הנזהר מאיסור לשון הרע, ההיתר לא תקף

ד. ההיתר לא תקף אם אחד מהשומעים הוא קרוב משפחה

ה. אסור לפרסם בעיר אחרת / שכונה אחרת

ו. אם המספר בפני שלושה ביקש משומעיו לא לספר לאחרים, אסור לספר

ז. אסור להאמין לדברי הגנאי שסופרו

ח. אין להוסיף על הסיפור

ט. אין לספר חטאי עבר הידועים לכל, שכבר עשה תשובה על חטאיו.